

המיונוס [מיל עועל]. (ב"ר פפ"ב פרשת וירא אלהים אל יעקב) אשר מצא את הימים במדבר ר' יהודה ב"ר סימון אמר המיונוס פי בל' יוני פרד.

המלטא [טינקע. קיטט] ב"ב ו א"ר הונא בי כוי לא הוי חזקה אע"ג דמנה ביה המלטא פי זו תקרת החלון ויש אומרים התיכות של קורות במקום הראוי בכותל להכניס בו ראשי הקורות של תקרה וי"א לי לעו הוא מלטא שעושין מן הסיד להניח הקורה.

המלתא [אינגבער]. (ברכות לו) האי המלתא דאתי דבי הנדואי שריא פי הוא זנגבילא דינה כדן פילפלי יבישתא ולא כלום וביום הכפורים פטור זנגבילא רטיבא בורא פרי האדמה וביום הכפורים חייב ואם שרה זנגביל במים אין בו משום בישולי עכ"ם.

המינא [אייעע מאס]. (תרגום שני). על והשתי כדת הוו אתיין לון כסא רבא דהוה לכיד ארבעא המשא המיגון והוה מתקרי שמיא פיתקא (בל' יוני ורומי מין מדה חצי ההין פי המי חצי פי הינה הינ).

המינא [אייעע שטאדט]. (קדושין עב) כי הוה קא מגמנא רבי אומר הימוניא איכא דבבל כולה דעמונאי היא. צוה ה' ליעקב סביביו צרוי אמר רבי יוחנן בגון הימוניא לפום נהרא פי שם מקום.

המוניא [איין צוזאמען קונפט]. (בויקרא רבה פל"ג אל תונו בפרשת מות וחיים) כשהייתם בארצכם לא הייתם עושין המוניאות לעבודה זרה הה"ד וקול המון שליו בה (ובריש מגלת איכה) וכולן עשו לישראל המוניא ועבדו אותן (א"ב פי בל' יוני הסכמת של רבי' ע' ערך אומניא). המניכא [האלו שטוק]. (בדניאל והמניכא דדהבא פירש ענק).

המנון [לאב געזאנג]. (מדרש תהלים מזמור אשרי האיש) משל לחבורה של זמרין שהיית מבקשת לומר שבחו של מלך הימנון למלך פי בל' יוני ורומי שיר של שבת.

המנק [גאבעל. פערמיג]. (בבא מציעא כה) הא בסכיני ובהמנק. (סוכה לב) והוא דעביד כי המנק פי כלי של מתכת הוא שאוכלין בו פרסיים שלא יהו מכניסים ידם לפיהם והיו אוכלין בו בשר ודתיכות. ולענין לולב שני הוציין העליונין שהן תיומת אם נפרדו זה מזה והמנק הוא כלי שיש בו שני ראשים.

המיסו [העלפט]. (ב"ר פפ"ב אשר מצא את הימים במדבר) רבנן אמרי המיסו חציו חמור וחציו סוס פי בל' יוני חצי.

הלקט [שיידעוואנד]. (שבת קנו) הלקטי קטנה היתה בין ב' בתים פי מל' תל המתלקט והוא כמין קיר חוצץ בין שני בתים.

הלקט [קלויבען בייטעל]. (שבת קלג) ת"ר מהלקטין את המילה ואם לא הלקט ענוש כרת פי מלקטין ציצין המעכבין את המילה וזה עיקר. פי אחר מל' ילקוט שהערלה ה' כמו ילקוט שבתוכו העטרה וצריך לחתוך הילקוט כולו לגלות העטרה ואם לא החתכו כאלו לא מל. רב שרירא רב האי בני הגאונים פי מהלקטין עושה אותה כהלקטי כמו הלקטי קטנה היתה בין ב' בתים ופי כמין זין יוצא ויש בעיקר העטרה כמו זין יוצא שעודף על שאר של אמה וכשחתך את הערלה יש שמשתיירין ציצין בעיקר עטרה שכשנוטל אותה עטרה מהלקטת ויוצא אותו הזין כהילקטי. ואיכא גמי הריני נוזר כמנין הילקוטי קיץ (נוזר ה ובתוספתא דמעשר ראשון פרק ג) ר' מאיר אומר אף הקרקס שעוקציהן קטנים והלקטיות מרובין פי תרמליהון מרובין ויש בהן גרגרין הרבה דמדקרי לעוקץ הקצר מעט קרי לתרמיל הארוך מרובה וגראין הדברים שהציצין עצמן נקראים הלקטון ונטילתן אפשר דמקרי הלקוט ודברים אלו מסברא דילן אינון ולא מפי שמועה.

המם [פערוויהערן]. (תרגום לא תתגודדו לא תהוממן).

המם [אויס קערין]. (תרגום וטאטאטיה במטאטא השמד ואהממינה כמה דמהמין).

המה [טובען. בעגירדע]. (וביקרא רבה פכ"ב אחרי מות בפרשת ויתרון ארץ) אוהב כסף לא ישבע כסף אוהב בממון לא ישבע ממון ומי אוהב בהמון לא תבואה גם זה הבל כל מי שהומה ומהמ' אחר הממון ואין לו קרקע מה הנאה יש לו דאמר שמואל ב"ר תנחום כתיב וירדו מאניותיהם כל תופשי משוט והם על הארץ יעמודו וכי אין אנו יודעין שעל הארץ יעמודו אלא זה שהיה מפרש בים וטבעה ספינתו בים אם יש לו קרקע קרקע מעמידתו ואם לאו גם זה הבל אוהב תורה לא ישבע תורה כל מי שהומה ומהמ' אחר התור' ואין לו תלמידים מה הנאה יש לו תדע שהרי כל המצות שסיגל משה קבע לו מצוה קבועה לדורות אז יבדיל משה שלש ערים.

המזויה [גערויש]. (בסוף מגלת איכה) עלו לרומי ושמעו קול המיה של מדינה (מכות כד) שמעו קול המונה. (ובמגלת איכה) עיר הומי קרתא מרבבתא.

המזיין [גירטעל]. (עירובין קד) שרץ שגמצא במקדש כהן מוציאו בהמיינו (סוכה נא) מבלאי מכנסי הכהנים ומהמייניהן היו מפקיעין. ואת האבנט תרגומו וית המיינא ובל' ישמעאל המאין.

שכינה עמהן בנת ישראל לך סג"י. ולו והלך פי

הלכא. גוש

זטוף ואישתי לא דמי פי חופה הלולים א הוללו לא

יה בן הגיה ר רב יהודה שתמלא ראשו ל מלכות על ד. (ע"ז מד) ית דוד שכל יאוי למלכות יכות הולמתו

י דכלאים פי מיני דשאים י יוני ורומי ית זמן נטע ולכרימים.

עושין הילמי ז' אמר רבי פי בירושלמי היא מי מלח ו תני יהודה זאי מי מלח כלי שהביצה ילתי מילחא י כרבי יוסי יוני מורייס

פי י מי"ב) י אפי' הלמון בגמ' סימני בפנים טהור' ולמון והלבון קי פי' הלמון למות תרגום ידין כתוב

ים אף הלין

רבינו נתן ג"ל דר רבינו יואל בר אבון
י"ד כ"א

דינוקא חולי אישתה הוא אש של עצמות בלעזו מלחין ומחלש מעכבי ליה עד דאתפח פי' לבתר דשבקא ליה החולי אשתה והזיע ונתרפא מסתינין לי ז' ימים אחרי כן ומלין אותה, ראמר שמואל חלצתו חמה נותנין לו ז' להברותו פי' חלצתו חמה נשלף החולי ממנו ויצא מגופו בעיי' בפ' מילה איבעי ¹ אי בעיי' מעת לעת או לא, תיש דתני לודא (שם חכם) יום הבראותו כו' דאלו יום הולדו מלין בבוקר ומקצת היום ככולו ולא בעינה מעליע, ואלו יום הבראותו בעיי' מעליע ואם הזיע בעצת היום מלין אותו לסוף חצי היום, ואם הזיע לערב מלין לסוף ז' לערב והא קמיל לודא דעדיף יום הבראותו מיום הולדו וכן הלכה והואיל ועבר מצות יום החי' שלו אינו דוחה לא שבת ולא יום, ובירושלמי אמר שמואל אחותו לו חמה מסתיני' לו לי יום ואסור להאכילו חלב תרומה ולסוכו שמן תרומה ², אבל ז' הימים מאכילו חלב תרומה וסכין אותו שמן תרומה.

ציצין המעכבין את המילה ³.

76 אלו הן ציצין המעכבין את המילה החופה את העטרה, אינו אוכל בתרומה. פי' אם כהן הוא אינו אוכל בתרומה. אי' אבינה א"ר ירמיה בר אבא אמר רב בשר החופה רוב גובהה של עטרה, ואיזהו גובהה העטרה שורה המקיף ראש הגיד כמין נור זהו העטרה ומשם הראש משפע ויורד למטה עד פי האמה. ולא תימא האי עד ראש גובהה של עטרה דקתני במתני' והו רוב הקיפה, אלא ברוב גובהה במקום אחר ממקום הנור עד פי האמה באורך האבר. הילכך אם עשה פריעה וראש הגיד מגולה ברובו מילתו כשירה מפני שעתיד להגלות כולו לאחר זמן לכשיגדל כך קבלתה, וכן ניל. אבל צריך לתקנו תמיד עד שיגדל הנער כמו לקטן המסורבל ⁴ בבשר שא"ר שצריך לתקנו תמיד מהלקטין את המילה ⁵. פי' ציצין המעכבין את המילה מלקטין ומלין אותן פעם שנית שנא' המול ימול א' למילה וא

באר יעקב

¹ שנה קליז' א' שיה' רב האי גאון, וכן בכל מוחז' אפי' שאינו בכל הגוף. דא"ש ור"ף השמיטו דין זה אפס' כה"י פבוס צעמיהס. ועיי' אשכול הלי' מילה כחל' אשכול שם. ועיי' שאלהות פ' אחרי דיה ממתינין לו ז' יום; שיה' הגאונים שיערי נדק סי' ג' לרב הילחי כל חינוק שהוא מטעם בין מחמה חולי, בין מחמה ד"א חין מוהל'ן אותו עד שיכריח: שיה' מהרי"ק שורם קמ"ו חינוק שחלה חולי שיש בו סכנה ונחפשא, ואח"כ חז' לחולי שאין בו סכנה מונין לו ז' ימים מרפוי השניה: שיה' בשמים רחם סי' ל"ג. חינוק שחלה כל גופו ולא נימול בזמנו והוסר ממנו כחלב הכהן רק שנשאר לו מעט כחב עיניס נותנין לו ז' ימים מיום שחפשא לגמרי דכזייקי דעינא בליבא הלי'.

² יבמות פ"א י"ף מקרא. שנה קליז' ב'.

³ שנה קליז' א'. יבמות: מ"ז ב' ירושלמי שם.

⁴ שנה קליז' א'. שאלהות פ' אחרי מוח מלין אותו מפני מיע.

⁵ שנה קליז' ב'.

לציצין, ואם לא הלקיט ענוש כרת. אמר רב פפו דכתיב וערל זכר אשר לא ימול את בשר ער אשי גדול בהדיא כתיב וערל זכר אשר לא ימול אומן המלו ענוש כרת משום דלא גמר מלאכתו ² תיר המל בשבת כיו שהוא עסוק בכ ועדיין עסוק בה וראה שנשתירו בו ציצין חוזר ע בין על ציצין שאין מעכבין חוזר עליהן פירי' צו ציצין המעכבין שהן רוב ובין שאינם מעכבין דכו ניתן לדחות לגבי מילה. פירוש מן המילה בגון י המעכבין חוזר עליהן כמילה עצמה. ובה"ג מפ כמאן דעבד חבורה בשבת ובר מלקות הוא לפי ועל ציצין שאינן מעכבין אינו חוזר ונוטל דהיי עצמה, ועיי' לא ניתן שבת לדחות. והיינו דקר מילה בשבת כל לאתווי מאי לאתווי אפי' ציצין י כיו שלא סילק ידיו ורגליו כן הלכה. פי' של צי הערלה הנה והנה וחופה העטרה, ועוד פי' בן ורב שרירא אביו כמין זירי' ועודף על שאר העטרה בשר החופה כאמירתו אמאי נפקי בל היוצא וחופה העטרה אינו נקרא ציצין אייכ' ניטו הנה מעט. והנה מעט, אותן ליקוטין ³ הן נקרא

באר יעקב

¹ וכגון דלחא זיה"ש דשנת ואל' לא מספקא זאמר ולישפכה דחבורה הוא דעבד וענוש כרת. ומיכו מיכה ליכא עליו הכרחא אכל כרת איכא דמעיקרא לא כרשות החול ז' ועיי' שני' הלקט הלי' מילה סי' ג'.

² שנה קליז' ב'.

³ שיה' הגאונים סי' פ"ה זינין גקראין הילקוטין ז' זינין אלא אם כעל מקצתן ושייר מקצתן.

ש"ס שאלה אריה סי' ק' וסי' רמ"א על זינין הכ מעכבין בשבת, אבל בחול חוזר על הכל: שיה' חרומה הדגן חתם העור שעל הגויה וכשחינו מתקשה חינו נראה מהול אם שחפשה נראה העטרה מגולה כשר ואינו צריך לחקרו: שיה' חתך מעט וחקרו בפריעה ואח"כ חזרה וכפשה חת קלח הע מעור הערלה צריך לחזור, אבל מעור הפריעה א' ועיי' א"י רביס סי' ק': שיה' זרע אמה סי' קי"ד ווי שלא חתך רק י קרעס כולה, ולא נראה מהול רק כשמוציאין הגיד חונה מה ד כל העטרה: שיה' שמש דקדק סי' י"ג גער בן ב' שיה' כמעט מגולה חידן חס המוהלים שהיו שם בשעת המילה דל

ספר המשנה גאונים

משניות חכמי צונט וזוהר
האב מילה חכמי יעקב הגורר
הגמ' רבי גרשם

ספר האוסופי

5

כללי המילה ר"י גרשם ג

אותם שיורים ע"י שניו בלבושת הנקובים ידיו ורגליו ופירש כבר סבא הוא שהציצין אדם כשבא למול חותך הערלה בשה ואינו ציצין סתם, בין שנשתתיר רוב התופה העטו והנה, בין בעור העליון בין בעור התחתון צו שיהיה מילה יפה וכשרה, אמר ר' שמיאל ובודקין אותו יפה, כ"ז שמתקשה הגיד ונר: לאו צריך למולו שנית, במתניתא הנא רשב' הגיד ואינו נראה מהול צריך למולו שנית, בנייהו נראה ואינו נראה איכא בנייהו. בו אליבא דשמואל בין אליבא דרשב"ג אם נר: או ע"י הדחק זו היא מילה טובה וכשרה, הנער לגדל ויגלה העטרה מאליה, וגם בק' העטרה. וסמוך למילתו צריך ללבוש הנק' ד"פ, וזהו דתנן מתקנו מפני מראית העין, שירצה כדי שלא יהיה נראה כערל לכשיג נראה מהול כהלכתו, וכיצד עושין לו יוצי העור לאחור ויקשרנו שם, אבל אם העור: אותה מן העטרה בשום ענין זהו ודאי ער קשוי, ואין לו תקנה ע"י שימולו אותו פעם ארבעה וחמשה פעמים.

אלו אין מלין ג

כל אותם שרוחים מילתן עד ט' ימינ שבבת. או כגון המשוך ונולד מהול, וגר' ויוצא דופן, ומי שיש לו שתי ערלות. ואינו השמיני ימול. א"ר חנינא כל הנימולין כואב מן הראשון, וכחם חלש שנאי ויהי ביום התירו רבותינו לעשות מדורה לחמם המין שחל להיות בתוך שלשת ימי המילה כנ ואע"ג שמכה בבשר הקטן מעלה ארוכה מה חלש לפיכך מותר אבל לאחר שלשה אסור אבל בחול המועד מותר למול אפילו י שאינן של מצוה מותרות בחול המועד. הנו דתנן ספק ואנדרוניום אין מהללין עליהם או ופסקין הלכה כרבנן דאינה דוחה שבת. א ת"ד ביום השמיני ימול ב"ע, ערלתו ודאי ד ולא נולד לשמנה חרשים. נולד בין השמש. דוחין אותם עד יום א' ועל נולד מהול הלכ

כמראה הנגע עזה כשלג בראש הגיד ולא היה מעכב המילה, והיה עובר מעצמו. רבינו גרשם הגוזר הנהיג שלא לרחוץ הילד ביום ג' למילתו כשחל להיות בשבת באותן חמין שהוחמו מבעוד יום ומעכבין ליה לינוקא כל השבת בלא רחיצה עד מוצאי שבת, ואפילו כשטומנין החמין מעיש דוחין הרחיצה כי מתירא שלא יוסיפו שלחבת האש בשבת, וזאת החומרא אינו מחמיר אלא כשיודעין בבירור שאין בו סכנה כגון שנעשה פריעה כל הצורך, וכגון שלא יצא ממנו דם האבר או גופו חם וא"צ לחמין כ"כ, אבל קטן שיש בו סכנה מחמין לו חמין ביום הג' כל השבת כולו וחוריו הרי זה משובח. אלו הן ציצין המעכבין את המילה החופה את העטרה, אמר ר' אבינא אמר רבי ירמיה בר' אבא אמר רב בשר החופה רוב גבהה של עטרה, ואי זה הוא גבהה של עטרה שורה שמקיף ראש הגיד כמין גור זהו העטרה, ומשם הנדר משפע ויורד למטה עד פי האמה, ואם עשה הפריעה ונתגלה ראש הגיד ברובו בין בהקיפו, בין באורך מילתו כשרה, מפני שעתיד להגלות הכל לאחר זמן כשיגדל, כך קבל רבינו גרשם הגוזר וכן נראה לו, אבל צריך לתקנו תמיד עד שיגדל הנער כמו שעושין לקטן המסורבל בבשר שאמרו שצריך לתקנו כפי מראית העין ס"י מחמת שהוא בעל בשר חופה את הגיד, ונראה כמי שאינו מהול, צריך לתקנו עד שיגדל. ת"ד מהלקטין את המילה פ"י ציצין המעכבין את המילה מלקטין אותם ומלין אותם פעם שנית שנאי המול ימול אחת למילה ואחת לציצין, ואם לא הלקיש ענוש כרת, אמר רב פפא בגדול בן י"ג שנה קטירי דכתיב וערל זכר אשר לא ימול וגו', מתקיף לה רב אשי גדול בהדיא כתיב, דכתיב וערל זכר וגו'. אלא אמר רב אשי אומן המלו ענוש כרת משום דלא גמר מלאכתו כהוייתו, ס"י של ציצין מפורש בערוך, הן שיוירי הערלה רצועות של בשר הנשארים מן הערלה הנה והנה וחופין העטרה. ועוד בערוך בתשובת רב האי גאון ורב שרירא אביו פ"י כמו ז"י יוצא ועודף על הבשר בראש הגיד וחופה העטרה. כל בשר היוצא סמוך לעטרה וחופה העטרה אין נקרא ציצין אלא אי"כ נמל מקצתו ונשתתיר מקצתו הנה מעט והנה מעט, אותם שיוירין נקראין ציצין, ואותם ציצין באים בפשיעתו של המוהל, לפי שאינו מדקדק לחתוך הערלה בשה ומשייר ליקוטין בעיקר העטרה. פ"י אחר משמע כי הציצין באים מעור הפריעה לפי שנקרע העור אוזן מכאן ואוזן מכאן לכל צדי הגיד, אותן ליקוטין נקראים ציצין, ומחמת מהירות המוהל שאינו חושש על אותם שיוירין באים לידי עכוב, ת"ד המל בשבת כ"ז שלא סלק ידיו וראה שנשתתירו בו ציצין דבוקין וחופין העטרה חוזר עליהם בעור שטרוד בדבר וקורע אותם שנית, בין ציצין המעכבין שהן רוב, בין שאינן מעכבין שהן מיעוט, דכולא הדא מצוה היא, ושבת נתנה לדחות לגבי מילה, פירש מן המילה שסלק ידיו ורגליו והלך כבר, על ציצין המעכבין כגון שראה רובו שאינו פרוע חוזר עליהם שנית וקורע כל היום לפי שהפריעה חובה כמו מילה, ועל ציצין שאינן מעכבין אינו חוזר וקורע שאינו מעכב והויא ליה כתחלת קריעה ועושה חבורה בשבת, ואם הוא צריך יקרענו במוצאי שבת. ואם יודע האוסן. להעביר

ספר אהבה הלכות מילה

קז

אפי"י ט"ו. ואפי"י בזמנה אינה דוחה אלא המילה והפריעה והמציאה ונתינת אספגנית. וכן ליצין המעכבין. והיינו אם נשאר מהעור. עור החופה (ל) רוב גובהה של העטרה אפי"י במקום אחד. הרי חוזר עליהן. ואפי"י אם כבד

מנחת עני

דלא בזמנו עומד למונ' ביום ה' או ביום ו'. ואפי"י דנמוך ג' למילתו לריבין לחלל עליו את השבת
 באם שריבין לבך. והרי קרוב הדבר לקום שלא יבואו לידי קילול שבת מ"מ במקום מלוה כזה ודאי
 דמותר. שהרי אפי"י בספיכה במקום שיש לקום לודאי קילול אמרו דמותר להפליג במוך ג' במקום
 מלוה. וכ"כ המ"א בהלכות שבת ח"ל ולי כראה דבזמן הזה שאין רוקצין אותו בשבת ליכא למיש
 בזה. ומשום דלא שכיח כ"כ שיקללו עליו שבת. לכן אין להתיר של צמורה כזה עכ"ל. ודלא כט"ו
 כאן צ"ד סי' רס"ג דאוסר: (ל) רוב גובהה של העטרה כו'. הנה דניי הליצין המעכבין
 ושאינן מעכבין. הדברים נהם סתומים וקתומים למאוד בשיטת התלמוד והסופקים הראשונים
 כולם. ואף נטור והש"ע אשר המה המאספים אחרי כולם. גם זהם הדברים סתומים למאוד
 ולא ביארו בדבריהם מה ומה יותר על סתימת הראשונים. ולא נמלא בשום מקום צירור זו
 ההלכה וצירור דיניה על אמתתה וצריה. ונאמת הצירור נהם הוא נמוך ומוכרח עד למאוד.
 לרב וגודל זאת יקר המלוה אשר בהמעכבין שנה הוי כאלו לא ניסול כלל ועומדין עליה בענט
 כרת. וכאמרו בתלמוד בביאור גזה מהלקטין את המילה ואם לא הלקטן ענט כרת. וכן
 לעכין אם ישן בנולד מהול לקייבו לעולו בשבת. וכן לקורר עליהן בשבת אף לאחר שכל וכבר
 פירש משנה. אשר הדיכים בכל אלה הן כוגעים בעיני כרת וצחיובי שבת. לכן מהארוך הגדול
 להאריך ולהרקיב הדיבור בזה. והנה מקור זה הדין בשיטת התלמוד. הוא בשבת דף קל"ו.
 חה ל' המשנה. אלו הן ליצין המעכבין בשר החופה את רוב העטרה. רש"י. עטרה היא שפה
 גבוהה המקפת את הגיד סביב וממכה משפע ויורד לראשו עכ"ל. גמרא. אמ' רבינא אמר רב
 בשר החופה את רוב גובהה של עטרה. רש"י. רוב גובהה לא תימא רוב העטרה לקמני
 עתני' רוב היקפה אלא אפי"י רוב גובהה במקום אחד עכ"ל. ע"כ דברי הגמ'. עוד לעיל
 סיכה דף קל"ג. מכו רבנן המל חזר על ליצין המעכבין. ופירש"י ח"ל. ליצין שירי ערלה.
 ובמתני' עפרם אלו הן ליצין המעכבין. ויש שאינו מעכבין כגון בשר שאינו חופה רוב העטרה
 אלא מיעוט. ומה היא עטרה שורה גבוהה המקפת גיד סביב שממכה הגיד משפע ויורד ללד
 הקרקע ומשפע ויורד ללד הנוף עכ"ל שם. ורב האלפסי והרא"ש העתיקו ל' המשנה והגמ'
 כלורתה ולא פירשו בה כלום. והרמב"ם בהלכות מילה פ"ב כתב ח"ל. כיצד מוהלין. קומצין
 את כל העור המקפה את העטרה עד שמתגלה כל העטרה כו'. יש ליצין מעכבין את המילה.
 ויש שאין מעכבין. כיצד אם נשאר עור החופה רוב גובהה של עטרה. הרי זה ערל כמו שהיה.
 ואם לא נשאר ממנו אלא מעט שאינו חופה רוב גובהה של עטרה. זהו שאינו מעכב עכ"ל.
 76 והטור כתב הכל אות באות כזאת ל' הרמב"ם בלורתה. מלבד שהוסיף בה ג' מציבות. ח"ל
 ליצין המעכבין כיצד אם נשאר עור החופה רוב גובהה של עטרה אפי"י במקום אחד. זהו
 המעכב כו' ואם לא נשאר כו' כלורת ל' הרמב"ם. וכלשון הטור כן כתבה גם הנ"י בש"ע
 בלי שום תוספת ומגרעת. ומהכראה שהרמב"ם וכל הראשונים הולכים בשיטה אחת ודרך אחד
 ודעת אחד להן. מלבד דעת רש"י היא על דרך וסוגיא אחרת כלל. והוא שדעת הרמב"ם
 והאלפסי והרא"ש אשר סתם העטרה היא הנשר כולה שמראש נקב הגיד עד כלות השפה
 הנבוהה המקפת זאת הנשר כולה מסביב. ולפי זה הרי מה שאמרה המשנה החופה את רוב
 העטרה. הוי אפינא רובה עמש של כל השטחי של זאת העטרה כולה. וקשה על דברי
 המשנה. קדא פשיטא מאי למימריה. דודאי עיקר המלוה היא לגלות כל העטרה ועכ"ם
 רונה. ומו מאי זה לשון ליצין דמשמע שירי ערלה. לכך לא נא רבינא אלא לפרש את המשנה.
 דזה שאמרה רובי העטרה היינו רוב גובהה של העטרה וכלו' דלאו דוקא רובה עמש הרוב
 השטחי של העטרה כולה. אלא רוב גובהה לנד ואפי"י שנתמך השטחי היא המיעוט. וכלו'
 אפי"י ליץ דק ואינו רוב כלל. אלא שעולה וקופה רוב גובהה של זאת העטרה כולה הרי נ"כ
 מעכב. וזאת היא שאמרו רוב העטרה. והרי פירושו זאת של רבינא מוכח עמוך דברי המשנה
 עלמה. וכן כראה מדיוק לשון הרמב"ם שמתקלה כתב שריבין לגלות כל העטרה. ומהילא
 קשמע דאם נשאר רובה סביבה דודאי אין זה עילה כלל. ואפי"י כתב דיש ליצין כלות שירין
 המעכבין. כיצד כו' החופה רוב גובהה. כלומר ואפי"י בערך כולה היא המיעוט. וזהו שכתב
 ואם

י' הקטנה ר' הל"מ

ספר אהבה הנכות מילה

מנחה עני

ואם לא נשאר אלא עטם שאינו קופה רוב גבה זהו שאינו מעבד. דמשמע אבל צמעת וקופה רוב גבה זהו המעבד. כן נראה צדור דעת הרמב"ם. וכן נראה דעת האלפסי והרא"ש צמח שלא פירשו כלום בזה. כי זאת פירש הגמרא היא נראה ע"ד פשוטה. וכן הוא דעת הטור והש"ע הסומכים תמיד על הג' גדולי עמודים האלה. ולאשר גדברי הרמב"ם אינם מבוזרים כ"כ לכן הוסיף הטור ביאור יותר. וכתב ל"גין המעבדין נקופה רוב גבה אפי' במקום אחד. וכלומר ואפי' שאינו צדור משך העטרה כולה וכמו שפירשנו. ואין כונת לשון אפי' במקום אחד. שמשך בזה ע"ד דעת רש"י כלל. אלא שלקח הדברים מדברי רש"י שבו שם הכונה היא לא תימא צדורה משך אלא אפי' במקום אחד וכלומר א' ו' צמיעוטה וכאשר כפרשם צמ"ה לקמן. כן על זאת הכונה כמנה הטור כאן וע"ד שפירשנו. וכן ע"ד הדרך העתיקו הג"ע וכן היא דעתו לפסק ההלכה. ואף שגב"י מביא דעת אחרת של המכס הספרד שהולך בשע"ר רש"י. כן הוא דרכו של הג"ע בכל ספרו זה להביא כל הדעות כולם ואף שאינו קובע הלכה כמותן. כן נראה דעת הראשונים ודעת הטור והש"ע צדור ואמיתי גלי שום פיקפוק. ואף שאפשר צדוק אחר מאה דוקקים לדקוק את דברי הטור והש"ע על כונת דרך ודעת רש"י ולרמוז בדבריהם את אשר לא נאמר ולא נכתב בלשונם כלום מוכנה. אבל האמת עד לעצמו אשר זאת לא עלתה על לבם. ומעתה הרי לפי דעתם שניארכנו. הרי צדור הדין הוא כך. שגבי דברים מעבדין גבי מילה. האחד והוא הפשוט שאין לריבין לאומרה. והיינו בנשואה עור קופה זאת העטרה כולה צדורה משך. ויהיה הרוב באיזה ענין שיהיה אם מלמעלה או מלמטה או מהלדדן ובין במקום אחד ובין מספור בנשואה מקומות (וכאשר נדבר עזה צמ"ה לקמן בסוף הענין) עכ"פ אם צמ"ה המפיון הרי רוב השטחי של העטרה כולה היא מקופה. ולפי דהוי כאלו לא ימור כלל. והשנית והוא שירי הליני העולה וקופה צדור גובהה ואף שכל רוב הלין הוא רק על כעווי הקוט. והרי באמת צמ"ה השטחי של העטרה כולה היא רק היתר מיעוט. מ"ע הרי זה ג"כ מעבד גמור וג"כ כאלו לא ימור. ולריבין לומר הטעם לפי שגבי העטרה הרי גבהה הוא ענין נראה ומשוב והלכך צדורה את רובה הוי כמו רוב העטרה כולה. ונקראת ג"כ רוב עטרה סתם. אבל כל שאר שירי הלינין שאינן על שני הפכים האלה כולם אינן מעבדין. ולפי זה הרי אם קרע את העור למראש צדור הנקב עד שנמגלה כל רוב העטרה כולה מכל סנינה. ואף שנשתייר זאת קוט השפה המקומה שצמ"ה עדיין מקופה ואפי' בכל היקפה. או שנמגלה מלמעלה ומלמעלה אלא שנשאר לין דק כמות קופה כל היקפה באיזה מקום שנאמצע משך גבהה. ובלבד שכל רוב הלין המקיף יהיה דק וכלי מיעוט השטחי. הרי ע"ס ל"גין שאינן מעבדין הן. ומשום דלא נזכר לא צמ"ה ולא בתלמוד כלל שום עיבוד צמ"ה היקף אם צדורה או בצולה. אלא אמרו רוב העטרה או רוב גבהה דוקא. והיינו או צדורה משך רוב השטחי. או אפי' צמיעוט השטחי. וצדור גבהה לבד. אבל לא צמ"ה ענין אחר כן הוא צדור ואמיתי דעת הראשונים האלה. וכן דעת הטור והש"ע. צמ"ה שלא נזכר בכל דבריהם כולם שום רמז כלל מענין ההיקפה אם בצולה אם צדורה. אבל לא כן היא דעת רבינו המח"ה הגולה רש"י וז"ל ה"ה. והיא הולכת וסובבת על דרך וסוגיא אחרת כלל. וכן נראה דעת הר"ן שפרש את דברי האלפסי את המשנה והגמ' בל' פירש"י אות באות בלי שום מוספת או מרגעת. וכן על זאת הסוגיא ושיטת הרש"י סובבת והולכת כל דברי המכס הספרד שמיא בנ"י. וז"ל הג"י צדור סי' רס"ד בהיות ספרד על מלה כסתפקו החכמים מה נקראת עטרה. אם הנשר כולה שצדור הגיד. או אם קוט השפה הגבוהה המקיף בין אותה הנשר והגיד היא לנדה נקראת עטרה. כי נמלא צמ"ה צמ"ה וצמ"ה קיים כולם שמתלפטים בלשונם פעם יורו כך ופעם יורו כך. וכתב להם חכם אחד בזה והכריע כך. דעטרה דלגבי מילה היא ג"כ הנשר כולה שצדור הגיד. ועיקר מלות המילה לגלות זאת העטרה כולה עם קוט השפה הסובב שהיא עיקר העטרה. ואית בה תרי גווי עיכובא. קד ל"גין הקופה זאת קוט השפה צדור היקפה ואע"ג שצמ"ה הנובה אינה קופה אותה רק על כל שהוא. והיא היא הנאמר צמ"ה סתם הקופה רוב העטרה אי לאו היא דרבינא כי היא נקראת עטרה משך. והשנית. מה שהוסיף לפרש רבינא שאמר הקופה רוב גבהה. והוא ל"גין הקופה זאת קוט השפה צדור גבהה והיינו צדור גבהה של אותה הנשר שצדור הגיד. וכלומר שאפי' אינו קופה את קוט השפה צדור היקפה. אלא אפי' רק במקום אחד צמ"ה היקפה אלא שקופה ועולה גם צמ"ה רוב גובהה זאת הנשר שצדור והרי נראה כאלו קופה רוב קוט השפה גבהה. כי היא דרבינא לא צדור להקל ולומר דלעיוכבא לא סגי רוב היקפה אלא דוקא עם רוב גבהה אבל רוב היקפה

היקפה לבד אינה הוי רוב היקפה. הלינין או זה או אחרו מהלקטין א היה שם לא רוב ואין קורין על א הג"י שם להמע"י על זאת הדרך ו זה הוא שכתב צ רק הוא האיר ע היינו מנייח ומן זה דרכו תמיד נ שאין ימיו דיתמי לכן מהנהוג ג"כ לכל כלך אחרי ד הנשר כולה שמש זה לא נקראת ע ל"גין על רוב הוי בתלמוד אלא רוב צמ"ה דעת הראש ג שזכרו החכמים נ העטרה וכמפורש הנשר כולה מגול שהוא עליה. וכן קופה רוב העטרה לא תימא רוב ה ג"כ גבי קוט הש קדש אשר לא נז קוט השפה דגם הדעת כלל. כי דוקא רוב העטרה רק על פשיטות גבהה שנעלמה צ הנשר מכל סניני ההיקפה לבד. ל כאן רוב זאת הו ענין אחרם רוב השפה. והדברים כלומר לא תימא א"א למלאה אלא במקום אחד מהו על זאת השפה ו הוא שהשמיעבו ע עטרה. אבל דוק גם הנשר כולה ודאי דהנשר לבד זה המכס דמ"ה נקראת עטרה כ גע"זן זה. והיינו

ספר אהבה הלכות מילה קיא

(לא) כבר פירש וסילק ידו מהתעסקות זאת המילה. משום שהרי הן כמילה ענמה. אבל על שהינס מעכזים אם עדיין עוסק במילה ועדיין לא פירש וסילק ידו ממנה. הרי חוזר גם עליהן וחוזר וחותך ופורע עוד. משום דעדיין כולה חדא מולתא היא והרי ניתנה שנת לדחות אללה. ואם כבר סילק ופירש מהתעסקותה אינו חוז' עליהן. דהוי כהתחלה בפ"ע ועל אלו לא ניתן לחלל את השנת. וכל זה בעניני מילה ענמה. אבל מכשיריה אינם דוחים כיון שאפשר לעשותם מצעד יום. ואפי' במכשירין שאין בהן אלא דרבנן כגון להביא החיזמל בחצר שאינה מעורבת וכיוצא בזה. הרי גם כן אסור לעשותן בשנת למילה. (לב) שכבר העמידו החכמים דבריהם אפילו במקום כרח. ולענין לומר לנכרי לעשות נרכי המכשירין. אם הוא דבר שאין בו להישראל אלא איסור דרבנן. מותר לומר לנכרי לעשותה. משום דאמירה לנכרי היא גם כן רק דרבנן וכבר התירו שנות דשנות במקום מטה. אבל אם הוא דבר שאסור להישראל מן התורה. הרי

מנחה עני

מפורין ואפי' הפיזור היא במשך רוב עטרה כולה או במשך כולה. אלא שנהלטרפן יקד לא יעלה שיעור שתיקות של כל הפיזין. כי אם למיעוט של כל זאת העטרה כולה הכלולה בשפה ובצר יקד. וגם אם הפיזור היא גם על השפה. הרי נהלטרפן יקד זאת שעל השפה לבד לא יעלה לשיעור רוב היקף השפה. הרי כל מיני זיזין האלה אינן מעכבין את המילה כלל. משום דאין כאן בשום אמת מהן. לא קופה רוב עטרה כולה. ולא רוב עטרת השפה. ולא רוב הגובה. לא לדעת רש"י ולא לדעת הרמב"ם. ואף זאת אקופה היקף הנצר לבדה נרובה או ככילה גם כן אין צדק כלום. כי אין זכרון בתלמוד מעכין ההיקף כלל. והרי דין זיזין האלה בשנת. אם עדיין לא פירש מהתעסקות המילה. רשאי לקזור עליהן להלקטן. ואם פירש אינו רשאי לקזור. ואם ישן בכולד מהול אינו רשאי לקזור בשנת ואפילו בזמנו. ובקול הרי אף לאחר שפירש כבר מהתעסקות המילה. מ"מ לכמתלה ישול כל הליזין הגדולים אבל דיעבד אף אם לא הלקטן כלל אינן מעכבין והוי כיחול מש. כן נראה אמיתת כל הדברים על קו הישר ומשקל האמת. דלהנה החכמים האקרונוים הב"מ והט"ו והש"ך כולן מביאין דברי זה הקב"ה הספרד להלכה. ומה גדלה התימה עליהן. אחרי אשר באמת דברי זה הקב"ה מעוררין ומרגשין ומורים באצבע על כל ההערות האלה אשר הערנו וביארנו ככל הנ"ל. והנה לא התעוררו ולא ביארו ודברו כלל בכל ההערות האלה מה ומה בהן. ומה יותר פלא שהחכמים האלה מכניסין ומערבין את דברי זה הקב"ה בתוך דברי העור והש"ע. כאלו דברי הטו"ע הולכין על דעת זה הקב"ה. ובאמת הנראה אשר המה קלוקים ורחוקים מאוד זה מזה. וכמו שביארנו בכל הנ"ל. ובאמת דעתם של חכמי האקרונוים האלה נכזבת דברי זה הקב"ה נפלאה מקני. ואחרי ככלות הכל. ודאי דבכל מקום שאפשר. מהראוי לומר מאוד ולקום לדעת רש"י. כי גם הוא אקד מהראשונים ודבריו דברי קבלה. ובסרט זה הקב"ה קיזק ואיפין את דבריו בשתי ידיים. וגם דעת הר"ן נראה כדעת רש"י. אבל מה נאמר ומה נעשה באלו הליזין אשר לדעת זה מעכבין ולה אינן מעכבין וכן בהיפך. וכן מה שקצבו לעיל בין המעכבין בסיתן ג' ד'. מה נעשה בהן בשנת אשר שפירש מהן אם לקזור עליהן אם לאו. וכן מה נעשה אם ישן בכולד מהול חמטו בשנת. ומי ירום ראשו להכניסו בין ההרים הגדולים האלה. והדברים נ"ע גי"ל וזירור רב וקזק. והנה כל צירור הדברים שביארנו בכל זה הענין כולה. הכל העליתי רק בעניות וקוסר דעתי. לכן אין לסמוך עליהן להלכה כי אם על העינין לבקן ולכבר את ההלכה. ומה מאוד טגול החיוב לכל מעיין לקי' ולדקדק בכל זה הענין כולה. כי כל הדיכים האלה שבוה הענין המה סתומים וסתומים למאוד ולא נמלא בשום מקום ובשום פיסק שידברו מאומה בהן. ובאמת הן הן דיכים הנוגעים למנוה אשר עומדת נרותה של עולם. (לא) כבר פירש. כל ביאור הדברים שכתבנו כאן גבי פירש ולא פירש. הכל היא ל' רש"י שם בגמ' דף קל"ג: (לב) שכבר העמידו החכמים. והקשו המוס' במילה למה באות לא גורו החכמים שלא למול בשנת כלל משום שחא יעני' את החיזמל או את התינוק ד' אמות בר ה (ובלוט' והרי מכשירין אינם דוחים מלאורייתא) כמו שגורו לנעל

סימן שצז

9

א דבר התינוק אשר חוט המקיף את העטרה מכוסה ברוב הקיפה. וקרום המכסהו דבוק בו. אם לריך למולו שנית. הגה פשוט ברש"י ופוסקים שרוב הקיפה מעכב שרש"י כתב אלא דרוב גובהו של עטרה ז"ל לא תימא הא דתני רוב עטרה רוב הקיפה אלא אפי' רוב גובהו במקום אחד. ונבואר דרוב הקיפה פשיטא דמעכב. וכ"כ הב"י בשם חכם ספרדי אף לפי שיטתו דכל הבשר נקרא עטרה. מ"מ רוב היקף החוט לבד מעכב. כ"ש להט"ו אהט"ו החולק עליו דרק החוט נקרא עטרה דרוב היקף מעכב. ולדעת התב"ש דרוב גובהו היינו רוב גובה החוט. כ"כ הוא רוב גובהו וגם רוב הקיפו. והנה הרה"ג מודונקטעוואליט כתב דדברי תב"ש אלו אינם הלכה. לזקו דבריו. וכן פסקתי כמה פעמים דלא כתב"ש בזה. בש"ס שהביא הרה"ג הג"ל דברי ר"י הגוזר ור"ג הגוזר שה"י עוד בחלף החמישי שכתבו להדיא דרוב גובהו היינו מן החוט עד פי האמה. והנה מלא הדבר מפורש. י"שר כמו:

ב אף מ"ש עוד שרוב פוסקים. רוב היקף אינו מעכב רק רוב גובהו. וכתב ש"כ ר' יעקב הגוזר לא כן עמדי. האמנם כי ר"י הגוזר (עמוד מ"ו) כתב וז"ל ולא תימא האי עד ראש גובהה של עטרה דקחתי במתני' זה רוב הקיפה אלא ברוב גובהה במקום אחד מונקוס הגזר עד פי האמה באורך הנזר עכ"ל. ומדקאמר ולא תימא כו' זה רוב הקיפה. ולא כתב אלא אפי' ברוב גובהה משמע ל"י להרצ' מוואהליט דס"ל רוב הקיפה אינו מעכב. אך לא נוכל להטמיר יסוד על לשון שלקה ציטר כי היכן תני במתני' ראש גובהה. ומצינו "עד ראש גובהה" יתירה. וגם חסר בדבריו תיבת רוב שנסנה במשנה ונקלה הלשון בחסר וביתור. ואולי נחסר גם תיבת אפי'. ואף אם נאמר שחסר מתהילה תיבת אפי'. לפי מה שיתבאר לפנינו (אות ו') אין ראי' מזה:

ג וברברי ר"ג הגוזר (עמוד ק"ח) מפורש שגם רוב הקיפה מעכב וז"ל ואם עשה הפריעה ונתגלה ראש הגיד ברובו בין באורך בין בהקיפו מילתו כשרה. וא"א לפרש האי בין בין שכל אחד מהם כשר. דלכ"ע רוב גובהה לאחד מעכב. שגמ' לא נזכר רק גובהה וכמו שפרש"י רוב גובהה במקום אחד. וכן בדברי ר"י הגוזר כ"ל לשונו. וע"כ האי בין בין. שלריך שניהם. הנה דרוב הקיפו ג"כ מעכב:

ד וא"צ דס"ל לר"ג הגוזר דעור הפריעה אין מעכב בו לזיני ע"כ אם יש רוב אחד די. דליתא דלקמן כתב פירוש אחר כי הליזין באים מעור הפריעה יע"ש. הנה מפורש בין רוב הקיפו בין רוב גובהו מעכב ונלא מלינו שום פוסק שיאמר רוב היקף אינו מעכב. והאומרים שמעכב הם רש"י ור"ג הגוזר וחכם ספרדי וכל האחרונים בלי חולק. ומ"ש שהדרישה כתב על דברי חכם ספרדי ומסיק לחומר. הנה שהוא ספק. אף אם יהי' זה כוונתו. הספק הוא אם החוט לבד נקרא עטרה או גם הבשר נקרא עטרה. ונוסיק לחומר. שגם הבשר נקרא עטרה. אבל שיהי' רוב הקיפו מעכב אין שום ספק. ואם רוב הקיפו מעכב אף שהבשר נקרא גם כן עטרה כ"ש שמעכב. אם נאמר שרק החוט נקרא עטרה:

א מ"ש כ"ח שגם הט"ו באהט"ו סובר כהתב"ש. לא כן אנכי עמדי. כי אף שחולק על החכם ספרדי דעטרה היינו החוט. מ"מ בזה ודאי מודה דאינו פוסל רק גובה הבשר כמ"ש בתשובתי הקודמת. דכהי' דלא נקרא עטרה גובהה של עטרה אקרי. ובאמת לענין הלכה אין ל"מ ביניהם לפי מה שהעלה החכם ספרדי הג"ל למעשה. ובאמת לדעת החכם ספרדי הי' מקום לומר דרוב היקף החוט לבד אינו פוסל רוב גובהה אינו פוסל אלא בכל המקיף ורוב היקף בכל גובהה אך לפרש"י עטרה חוט אי"כ אם רוב חוט הי' מכוסה היינו בשר החופה רוב עטרה. וע"כ רוב גובהה פוסל אפי' במקום אחד. אבל שיהי' פוסל ברוב חוט במקום אחד לא עלה על דעת שום חכם לבד התב"ש שהוא יחיד בדבר זה כ"ל:

ב אשר תמה למה אני לריך לדחות התב"ש הלא ברוב לבד די. היינו משום הריעותא שנוכל ואומרים שכל מחמת שלא קרע. וכ"כ כ"ס בטלמו בסוף מכתבו:

ג סברתו בגרדומין לא נתחורה בעיני. כי לא נתבאר בגמ' שיעור הגרדומין. ובלידת י"ש שיעור כדי עיניה ואין ק"ל דבעי' שני מוטין שלמין ג"כ. ואיך נתייר אהנו בשליש ורביע. אך לא דחתה ג"כ דאפשר בדרכן הקילו:

ד מה שכתבתי לחלק דכל העומד להתקלקל לא יוכל עכשיו לפעול פעולתו. אבל מה שיהיה אחר זמן נחשב כאילו הי' עתה ויזיז ויאסור לא שמענו. וע"ז השיב רומ' מסך העומד ליבש ותפירה העומד לפסוק. מה אלו קושיות. הסך מתיר וכשעומד ליבש כאילו אינו ודינו כאויר. וכן התפירות שעומדין ליבסוק כאילו אינם:

ה ומה שהקשה מפגום שסופו להשביח. הנה נותן טעם לפגם וליפין מנבילה שאינו ראוי לגר ונבילה כשהי' חי ואינה ראוי' לאוכלה בלא בישול מטמא עומאת נבילות. אף דק"ל טומאת תמורה עד לגר. רק שהאיכלה כך פטור דהוי' שלא כדרך אכילתו. ומ"מ אסור מדרכן. וה"ג פגום שסופו להשביח ולאו משום כל העומד אחיזק עלה ובראוי להשביח לבד סגי. והש"ך בסק"ז מדמי' לה לחומר תבלין או מלח כמו בס"ק י"ב:

ו הסברא ה"ב שכתבתי דהכא לא שייך סופו להיות ע"ל דאורבא אף אח"כ כשימושך יחשוב מהול. וכתב כבודו לדחות דלריך לעשות לכתמילה שיהי' נשאר כן לעולם כמו בגר חנוכה. התם הטעם דכיון שהקנו חכמים שיעור וכשעומד לכבות הוי' כאילו לא נתן שמן כשיעור. ומ"מ בעיקר הדיון אפשר לומר כן דלא חשוב מילה בתמילה רק אם עומד לישראל מהול לעולם. אך מח"ס אין ראוי'. ולדינא אני בדעת' כמ"ש בתמילה:

ז מה שרעה לתרץ הקושיא דהאך שחטין המעוברת הא הוי' כשוחט אותה וא"כ למ"ד עובר לאו ירך אמו. ותריך כ"ס דטעם דמ"ד לאו ירך אמו משום סופו להולד. משא"כ כשנשחט אגלי מלחא דאין סופו להולד. אשתמיטת' מחמת' דברי הר"ש פ"ב דפריה מ"א והרא"ש שם דפריה מעוברת פסולה דהוי' כשוחט שני פרות:

יידו הרו"ש הק' אברהם.

10

ה) מ"מ כ"ד נראה דא"ל למו"ל עפ"י דברי תה"ד ורמ"א דכשנמו"ל פעם אחת כהוגן אפי' אינו מוגלה רק מיטוט עטרה סני':

ז) ומה שפקפק הרב מוואהליע מחמת זהו דבוק לעטרה. מה בכך הלא הטעם כתבו האחרונים משום דמשוך אינו אלא דרבנן. והא אפי' דבוק אינו אלא דרבנן הואיל וימול פעם אחת כהוגן. ומה שהביא רמ"י מר"י הגור שזומר דכיון שדבוק אינו מושל מה שמחקה. אין ענין לכאן כלל. שר"י הגור אמר דכיון שדבוק לא יועיל לו הקטוי לראות מהול עי"ז כמובן. אבל לא לענין דינא שלא יועיל מקלס גילוי בשמנו"ל פעם אחת כהוגן:

י) ובעיקר דברי תה"ד נראה לכאורה שר"י הגור חולק. שהוא כתב במדולדל שצריך שיראה רוב גובהו. אך י"ל שהוא מפרש בשרו מדולדל שמהמילה ה"י מדולדל ולא נמול בשום פעם כהוגן. גם בל"ז החדש כתב להקל אפי' בדבוק. ומ"ש הרב מוואהליע שלא כתב רמ"י ברורה לדבריו. אכן בדרבנן קיימין ובדרבנן הלא להתמיר עליו הרא"י כדמתן במס' ידים. לא שהמיקל יטעך להביא רא"י ברורה. וכדאי הוא הגאון בעל ז"ל לסמוך עליו במילי דרבנן ובשעת הדחק שלא יבוא התינוק לידו חולי ח"ו:

הק' אברהם.

סימן שלח

שאלה אם המליצה הוא מעיקר חיוב מלות מילה או רק משום סכנת התינוק:

א) תשובה לכאורה פשוט דאינו רק משום סכנה דהמול ימול אחת למילה אחת לפריעה. ומליצה מהיכי תיתי. ואם כי הטפת דם ברית מלוה כמו שפירש"י בהא דר' נתן הבבלי הללתי בו ולא ראיתי בו דם ברית עי"ש. הלא במילה ופריעה יולא דם וכבר קיים הטפת דם ברית. ועוד בשבת (קל"ג:) אמר ר' פפא האי אומנא דלא מיין מעברין לי' פשיטא מדמהללין שבתא עלי' סכנה הוא כו' ואי אמרת דמליצה מעיקר חיוב מלות מילה אין רא"י דסכנה הוא דמלוה גופה דוחה שבת. ואף אם תאמר דודאי מליצה אינו מעכב במלוה רק שהוא שירי מלוה. וכיון שאינו מעכב ברישוד אינו דוחה שבת כמו קלירס עומר דאם ה"י כשר מערב יו"ט לא ה"י דוחה שבת. לימא שהרי הקטר איברים ופדרים כשרים כל הלילה ומשום חביבה מלוה בשעתה דוחה שבת. ומפרש במנחות (ע"ב:) הטעם משום שכבר דתחה שמיטה את השבת שוב דומין גם משום חביב מלוה. ה"י כיון שכבר דתחה תימור ופריעה שבת. שוב נדחה גם משום מליצה. דהיא-שירי מלוה. ומשגזע שאין במליצה משום מלות מילה רק משום סכנה. ומה

ה) אך מה ש"ס להמיר כ"ד מחמת שנימול פעם אחת כהוגן. ועפ"י דברי נכנסת יחזקאל ה"י שפירש סוגיה הש"ס גבי ליה"ג דלא נטרף אלא בניטול רוב מנין ורוב בנין. אבל אם נשמיר ה"י מהם כשר דכיון שה"י כשר מתמילה לא נפיק מכשרותו אלא ברוב שניהם. ומינה דייק הכנסת יחזקאל ענין מינוי מון דכשרו"ס לעשות דבר מדש לריך רוב שניהם דווקא יע"ש. לפי"ז י"ל גבי מילה נמי כיון שהתינוק קודם מילה ערל ה"י לא נפיק מערלותו עד שיה"י נמול רוב שניהם רוב גובהו ורוב הקיפו וואף דמקרא נפיק י"ל ה"י דקראן ולא נלמד מזה לכ"ד היכא שכבר נעשה מהול ותרלה לומר ששוב נעשה ערל ברוב אחד לבד ולתרוץ ככ"ל. דכזה לריך שוב רוב שניהם לעשות מומהול ערל. ואף שהס"ך בשם הב"ח ס"י רס"ד ס"ק י"ב היכא שנולד מהול והטיפו דם ברית וה"י בו ליצין ברוב גובהו או רוב הקיפו לריך למו"ל אף שמהמילה לא ה"י בו יותר. התם היינו טעמא דקודם שהטיפו בו דם ברית ערל ה"י ולא נפיק בהטפה מערלות כ"ז ש"ס בו רוב אחד. אבל כ"ד שכבר ה"י מהול גמור אין חוזר להיות ערל אלא ברוב שניהם דוקא:

ו) אך יש לפרש מאמר הגמ' ליצין המעכבין את המילה זה רוב גובהו. כי לשון המעכבין את המילה משמע שליצין אלו אינם עלם המילה. יען הם מיטוט העטרה בכלל. ורוב ערלה שניטל הוא עלם המילה. אף ליצין אלו מעכבתם שלא יה"י המילה כלום מחמת ליצין שנשאר. וא"ת כיון שליצין אלו מעכבין ע"כ הם עלם המילה. לימא דכה"ג מלינו בזבחים (כ"ב) בשירי הדם לרי"ג ומילוי תפלת הסוף שמעכבין כפרה. והם עלמס אינם מכפרים עי"ש. ה"י י"ל בליצין אלו אף שמעכבין המילה הם עלמס אינם עלם המילה. וע"כ מחגי' דתני מעכבין ולא תני רבותא יותר שכריתתן הם עלם המילה. משמע שבאמת אינם עלם המילה. וע"ז מפרש הש"ס רוב גובהה של עטרה במקום אחד כמו שפרש"י. אבל רוב היקף המוט הואיל והחוט עיקר העטרה כשרוב החוט מכוסה אין כאן מילה כלל. וזה שפרש"י לא תימא רוב הקיפו. אלא אפילו רוב גובהה. ולא קאמר רש"י ולא תימא רוב הקיפו "לבד". אלא דהמטנה לא מיירי כלל מרוב הקיפו. דרוב הקיפו הוא עלם המילה. אלא אפי' רוב גובהו שאינו עלם המילה מ"מ מעכב המילה. וזה ברור בעיני בפי' הגמ' ופרש"י. וזה שאמרתי לעיל סוף אות ב' שאין רא"י מדברי ר"י הגור שלא כתב אפי' שהכוונה אחת עם פרש"י שרוב הקיפו אינו בכלל דברי המטנה שהוא עלם המילה ככ"ל:

ז) ולפי"ז אין לדמותו לדברי נכנסת יחזקאל הנ"ל דכשחזר רוב הקיפו אין לומר דכיון שרוב גובהו לא חזר אינו נעשה ערל ברוב אחד דלענין עלם המילה רוב גובהה. לא מעלה ולא מוריד. וברוב הקיפה נעשה ערל:

א) והנה"ה ולפ"ש נראה בהא דכתב הס"ך בשם הב"ח בנולד מהול שיש בו ערלה שחופה רוב גובהו או רוב הקיפו אף שהטיפו ממנו דם ברית לריך למו"ל. חילוק יש בין רוב גובהו או רוב הקיפו. דברוב גובהו א"ל לבדך על מילתו. דשחא אין בו ערלה כבושה ולא ה"י ערל מעולם ואינו נעשה ערל ע"י רוב גובהו לבד. וקודם ה' ודאי לאו ערל דקי"ל ערל ת שלא בזמנה אינו מעכבהו מלאכול בתרומה. ובהגיע יום ה' אינו נעשה ערל ברוב אחד. רק מילה לריך דשחא יש בו ערלה כבושה וקודם שהטיפו ממנו דם ברית ערל ה"י לא נפיק מערלות כיון שיש בו רוב גובהו. אבל בשמירר בו רוב הקיפו דא"ל השיב ערל בעלם. דלענין ערלות בעלם רוב גובהו לא מעלה ולא מוריד. שוב מעכבין על מילתו. וכן יש כ"מ זה לענין דיחוי שבת וק"ל. ע"כ הנה"ה:

מהם ציצים המעכב

שאינ עיכוב כרוב הי
רסו ובאו"ח סי' של'

ולשיטת היד קטנה
ראש הגיד

שברוב גובה סגי אפ
לבין הראשונים והשו
ולרי"ף ודעימיה אפ
העטרה מכוסה והחו
כיון שיש כאן רוב ג

ותמה היד הקטנה ע
שיטת השו"ע

אם יחזור על ציצין

מיהו הבכור שור (ט
תוס' והטור ב

המשנה מיירי ברוב
וממילא רוב היקפה
רוב גובהה במקום א

וכתב החת"ס (נמיד
שפירש מהו

שור.

מהם ציצים המעכבים המילה

יש ציצים המעכבים המילה ויש שאינם
מעכבים אותה כילד אס נשאר מהעור עור
החופה את רוב גובהה של עטרה אפי
צמקוס א' זהו המעכב את המילה וכאילו לא
נימול ואס לא נשאר ממנו אלא מעט ואינו
חופה רוב גובהה של עטרה אינו מעכב
המילה: הגה ומ"מ אס הוא בחול לכחחילה
יטול כל הציצים הגדולים אף שאינ מעכבין.
(שו"ע רסד, ה)

76 בשבת (קלו.) תנן אלו הן ציצין המעכבין, בשר החופה את רוב העטרה, ובגמ' איתא
אמר רבינא א"ר בשר החופה את רוב גובהה של עטרה. ופירש"י "רוב
גובהה. לא תימא רוב העטרה דקתני מתני' רוב היקפה אלא אפי' רוב גובהה במקום
אחד". מבואר מרש"י שיש ב' ציצין המעכבין, רוב גובהה או רוב היקף.

וכתב הב"י שנחלקו גדולי ספרד מהו עטרה, אם כל ראש הגיד מהחוט הסובב
ולמטה (לכיוון נקב האמה) או אם זה חוט הסובב לכדו, והביא הב"י חכם
ספרדי שהכריע דלענין מילה נחשב הכל עטרה, וכך פסקו הט"ז, ש"ך וחת"ס
ומשמע דסבירא להו שכן גם דעת השו"ע. מיהו היד הקטנה (במנחת עני אום ל)
כתב דלחכם הספרדי עטרה זה רק החוט, ולכן רוב היקף ודאי מעכב משום דהוי
רוב שטח העטרה וחדש רבינא לבאר המשנה שגם רוב גובה מעכב, אך בזה כיון
שאינ רוב שטח העטרה מכוסה (דרוב החוט הסובב מגולה) בעינן עכ"פ שיעלה
עד רוב גובה הגיד, דלענין זה נחשב הגיד עטרה במקצת והוכיח את פירושו
מלשונו של רש"י.

אלא שכאן מוסיף יד הקטנה חידוש גדול וכותב שמזה שהשמיטו הרי"ף, הרמב"ם,
הרא"ש והטור את דין רוב היקפה ש"מ דלא סבירא להו כפרש"י אלא דעתם

ספר מילת כהלכתה

פרג"ל ל. א. י. א. י. א. י. א.

שאינ עיכוב ברוב היקפה כלל, ולכן השמיט השו"ע את רוב היקפה כאן, וגם בסימן רסו ובאו"ח סי' של"א השמיטו ודלא כרש"י והחכם הספרדי.

ולשיטת היד קטנה אליבא דהרי"ף ודעימיה ביאור הגמ' הוא כך - עטרה זה כל ראש הגיד, ופשטות המשנה רוב עטרה זה רוב שטחה, וחידש רבינא שברוב גובה סגי אפי' שזה חוט דק. ולפ"ז נפק"מ טובא בין רש"י והחכם הספרדי לבין הראשונים והשו"ע, וכגון שהחוט נשאר מכוסה, דלרש"י והחכם זה ערל גמור, ולרי"ף ודעימיה אפי' אם גם מקצת הגיד מכוסה זה כשר. וכן נפק"מ אם רוב העטרה מכוסה והחוט מגולה, לרש"י כיון שהחוט מגולה כשר, ולרי"ף הוי ערל כיון שיש כאן רוב גובה ואפי' אם זה חוט דק ה"ז ערל לרי"ף.

ותמה היד הקטנה על הט"ז וש"ך שלא הרגישו שיש חילוק בין רש"י והחכם לבין שיטת השו"ע, ולדינא מסיק שצריך לחוש לכל השיטות אלא שבשבת צ"ע אם יחזור על ציצין שמעכבין לרש"י ולא לשו"ע.

מיהו הבכור שור (שנת קלו.) כתב שעטרה זה רק החוט הסובב והוכיח כן מרש"י, תוס' והטור באבן העזר והוסיף הבכור"ש שזה דלא כחכם הספרדי, ולפ"ז המשנה מיירי ברוב היקפה וחידש רבינא דגם רוב גובהה הוי ציצין המעכבים, וממילא רוב היקפה זה פשוט, דאי אפשר להיות רוב היקפה מכוסה בלא שיהיה רוב גובהה במקום א'.

וכתב החת"ס (נמלדושו' שנת קלו) שמצוה על המוהלים לעיין בבכור שור במה שפירש מהו בשר החופה. מיהו האב"צ (סי' שלו) כתב שאין הלכה בבכור שור.

L

ויש שאינם
מהעור עור
עטרה אפי'
לה וכאילו לא
א מעט ואינו
אינו מעכב
חול לכמהילה
ואינן מעכבין.
(שו"ע רמב"ם)

ובגמ' איתא
רש"י רוב
בהה במקום

חוט הסובב
הב"י חכם
ש"ך וחת"ס
עני אומ' ל'
משום דהוי
ין בזה כיון
פ' שיעלה
את פירושו

הרמב"ם,
אלא דעתם

הערות

(13)

ג. מ"א ולא פרע כאילו לא מ"א. משנה ס"פ ר"א דמילה (דף קל"א):
 וכתבו החוספוט (שם ד"ה מל) תימא אמאי איתנריך למיתני הא
 כיון דכבר תנא דבשר החופה את רוב העטרה מעכב המילה וכי
 לא פרע עדיין רוב העטרה מחוסה עכ"ל ושתי משניות דבר הרל
 דהכא לא תנא לאורויי אלא דהמל
 לא קא עביד מצוה כלל כיון דלא
 פרע אצל על הנימול לא תנא ללמד
 דלא נימול כל זכר דכבר תנא לה
 וכדכתבו החוספוט אידך תנא תנא
 לאורויי דלפעמים אירע
 שמתן הרצה מן הערלה עד שנתגלה
 רוב העטרה אפי"ה צריך פריעה

וב"ש וכ"כ מורה שאינו מוצץ מעבירין אותו. מימרח לרוב פפא
 שם (קלג):
 ה(א) יש ציצין המעכבים את המילה ויש שאינם מעכבים
 אותה וכו' עד אינו מעכב את המילה. משנה שם (קלג).
 אלו הם הציצין המעכבים צצר
 החופה את רוב העטרה אינו מא
 אוכל בתרומה ומפרש בגמרא (שם):
 צצר החופה את רוב גזהה של
 עטרה ופירש רש"י לא תימא רוב
 העטרה דקמני מתניחין רוב הקיפה
 אלא אפילו רוב גזהה במקום אחד:
 והנה צהימ ספרד על מלה נחמפק

והמל ולא פרע את המילה כאילו לא מל דעיקר מצוה הוא לגלות
 כל צצר העטרה אשר צראש הגיד כולו עם החוט הגבוה הסובב
 אשר בין אותו הצצר והגיד דצין שהעור חופה רוב היקפו של חוט
 שהוא עיקר העטרה אף ע"פ שלא יכסה רוב גזהה ראש הגיד וצין
 חופה רוב גזהה ראש הגיד במקום אחד ואינו חופה רוב היקפו הרי
 הוא כאילו לא נימול כלל וצריך למולו שנית וכ"כ ב"י בשם חכם
 אחד ספרדי ע"ש ובסמוך יתבאר עוד:

להס מה נקרא עטרה אם הצצר אשר צראש הגיד כולו או אם הוא
 לצד החוט הגבוה הסובב אשר בין אותו הצצר והגיד כי נמלאו
 המפרשים והפוסקים מתחלפים בלשונם פעם יורו כן ופעם יורו כן [מב]
 וראימי קונטרס מחכם אחד שכתב אז על זה והכריע דעטרה דלגצי
 מילה היא הצצר אשר צראש הגיד כולו וכחז עוד לגצי מילה שציקר
 מצוה לגלות כל העטרה עם החוט הסובב שהוא עיקרה אית זה
 חרי גווני עיכוצא חד צצר החופה רוב הקיפה דהוא הוא משמע
 דתסמ משנה אי לאו הא דרצינא והשנים מה שהוסף לפרש רצינא
 צצר החופה רוב גזהה דמשמע דרוב הקיפה אע"ג דליכא רוב גזהה

ד יש ציצין וכו'. משנה שם אלו הן ציצין המעכבים את המילה
 צצר החופה את רוב העטרה ואם היה כהן אינו אוכל בתרומה
 ובגמרא אמר רבינא אמר רבי ירמיה בר אבא אמר רב צצר החופה
 רוב גזהה של עטרה פירוש אפילו רוב גזהה במקום אחד וכ"ש
 רוב היקפו אע"ג דלא הוי רוב גזהה כלל כדפירשית בסמוך וכן
 פירש רש"י רוב גזהה לא תימא רוב העטרה דקמני מתניחין רוב
 הקיפה אלא אפילו רוב גזהה במקום אחד וכך הם פירוש דברי רבינו
 וז"ל רש"י (דף קל"ג: ד"ה ציצין) ומה היא עטרה שורה גזהה
 המקפת בגיד סביב שממנה הגיד משפע ויורד לזר הקרקע ומשפע
 ויורד לזר הגוף עכ"ל הרי שעיקר העטרה הוא החוט הגבוה היא
 השורה הסובב אשר בין צצר העטרה וצין הגיד:

ודאי מעכב מלשון המשנה ורוב גזהה במקום אחד נמי אע"ג דלא
 הוי רוב הקיפה מדרצינא. ובסוף דרציו כתב הילכך לענין הלכה למעשה
 נראה שצין שהציצין חופין רוב גזהה ראש הגיד אפילו במקום אחד
 או שהצצר או ציצין ממנו חופה רוב הקיפו של חוט שהוא עיקר
 העטרה אע"פ שלא יכסה רוב גזהה ראש הגיד הרי הוא ערל כמו
 שהיה וצריך למולו שנית והוא מה שאמרו (שם קלג): חנו רצין מהלקטין
 את המילה ואם לא הלקט עונש כרת דהא [ב] רצינא אמר רב הונא
 אמר רב לא צא להקל ולומר דלעכובא לא כגי אלא צרוב גזהה של
 עטרה אלא להחמיר דאפילו צרוב גזהה במקום אחד מעכב אע"ג
 דלא הוי רוב הקיפה כמו שפירשו המפרשים לכן הירא את דבר ה'

חייב לעשות מה שעשו השלמים יראי אלהים כפי מה שזכרת שכתבת
 עד שתתגלה כל העטרה כי היחה עוצרת הערלה החריך אשר בין ראש האצור וצין הגיד וגם היחה עולה קצת על ראש האצור ע"כ.
 כי לפי זה מלבד מה שיראה שיש צו רוב גזהה של עטרה הנה כבר יהיה שם רוב הקיפה ומהמחולר שהצצר החופה חוט העטרה צרוב
 הקיפו הוא הנקרא בלשון המשנה צצר החופה רוב העטרה סתם ודאי מעכב וחוזר עליו כאילו לא נימול כאשר נתבאר ומהו אחשבו שרצים
 שהם מהנהמלים צריכים להקטו בלי ספק אצל אם נשאר פחות מזה כגון שלא היה שם לא רוב גזהה של עטרה במקום אחד ולא רוב
 הקף החוט הרי הוא נימול מן החורה ואין חוזרין עליו בשבת אם פירש ואם לא פירש חוזר משום הידור מצוה ואם אחר כך נמשכה
 ערלתו ע"י מיעוץ עד שחכסה העטרה או שהיה מסורבל בצצר או מדולדל עד שנראה בלתי מהול צעת קישווי חוזרין מדברי סופרים
 וקולצין עד שתראה העטרה גלויה צעת הקושית [א]מנשם אם צעת קישווי נראה ממנו שכבר נימול שיש שם קצת ציצין מכאן ומכאן או
 אין צריך אלא תיקון בעלמא מפני מראית העין ויראה ודאי שצדיקת הקישווי לא נאמרה אלא לגצי המסורבל והמדולדל שנימולו תחלה כהלכתן
 אצל לכל השאר צריך שתראה העטרה מגולה אפילו שלא צעת קישווי עכ"ל (ו) [בדק הבית] ועיין בתרומת הדשן סימן רס"ד [עד כאן]:

דרכי משה

(1) כתב בתרומת הדשן סימן רס"ד שאלו קטן שנימול ונכנס מילתו תחת עור הגויה וכשאינו מתקשה אין מילתו ניכרת כלל ואף כשהוא
 מתקשה אינו נראה רק ראש המילה כמו עד שליש העטרה והרבה מילדי משפחתו בדרך זה בקטנותו וכשיגדלו הם כשאר נימולים [מה] וחסורין

חדושי הגהות

[ב] בגמרא שם (קלג): אמר רבי רבינא אמר רבי ירמיה בר אבא אמר רב הונא אמר רבי ירמיה בר אבא [ג] אמר רבי רבינא אמר רבי ירמיה בר אבא
 (א): אמר רבינא ואיתימא רב ירמיה בר אבא [ד]:

הגהות והערות

[מא] פ"ה בכל דפוסי הב"י. ובמשנה שלפנינו הגירסא "ואינו" אוכל בתרומה
 ובמשנה שברייף הגירסא "אם היה כהן אינו אוכל בתרומה" ובשוניי נוסחאות
 שבמשניות כתב שברייף הגירסא כפי שכתבה הב"י "אינו": [מב] רש"י
 בשבת (ריש קלג: ד"ה ציצין) כתב וז"ל "ומה היא עטרה שורה גבוה המקפת
 בגיד סביב שממנה הגיד משפע ויורד לצד הקרקע ומשפע ויורד לצד הגוף"
 ובדומה לזה כתב בתרומת הדשן ר"ה עטרה ורשרת על ד"ה עטרה רחב וז"ל

צו:

ו

רסד פרטי רמזי דינים המחודשים החבוארים בזה הסימן

[א] כשהאב עצמו מהול אם מברך להכניסו: טעם לברכת להכניסו ועיין לקמן בסמוך: בשעה שמלין התנוק צריך לעמוד: אם אין אבי הבן יודע לברך: טעם לברכת להכניסו: ועיין לעיל בסמוך טעם לכך תכניסוהו לחורה ולחופה ולמעשים טובים: נוטל ידיו ורוחץ פיו קודם ברכה: נוטח ברכת אשר קדש ופירושה: באיזו שעה נותנין יין כפי התנוק: טעם למה כופלין ואומר לך כדמיק חיי: על מה סומכים שלא לטעום המוחל: גבי שאר ברכות דלאו קדוש לא בעינן מלא לוגמיו: נוטח ברכה שאומרים במקום קיים את הילד הזה לאביו ולאמו כשהנימול יתום:

[ג] ערבי מהול כשמיטיף ממנו דם ברית אין מברכין עליו: [ד] אם יש תעניות שיכול המברך לטעום: [ה] אם סח המהול בין שני התנוקות אם צריך לחזור ולברך: מי שיש לו שני תנוקות למול אם יברך לשניהם ברכה אחת להכניסם בבריתו: [ו] מאין סמכו לעשות סעודה ביום המילה: [ז] יום מילה שחל להיות בחצות צבור אומרים סליחות ויודי אבל לא והוא רחום ותחנונים:

[א] המל' מברך וכו'. צריימא פרק רבי אליעזר דמילה (שם קל):

[ב] וכו' בשם הרמב"ם (מילה פ"ג ה"א, ברכות פ"א ה"ב) שאם אבי הבן מל' בעצמו מברך למו' את הבן. הכי אימתר נסוגין דגמרא פ"ק דפסחים (ו) והר"ן (שם ג: ד"ה וקשיא) הקשה עליו ללא אימתר הכי אלא אליבא דמאן דאמר לבער אצל למאן דאמר על צעור אבי הבן נמי מברך על המילה וכ"כ הגהות מיימון בהלכות מילה (פ"ג אות ג) בשם רש"י (שם ו: ד"ה והלכתא)

מכאן ומכאן מפני מראית העין ואם צעם שמתקשה לא נראה מהול חוזרין וקוללין את הבשר המדולדל מכאן ומכאן עד שתראה העטרה צעם קישוי ודבר זה מדברי סופרים אצל מן התורה אע"פ שהוא נראה כערל הואיל ומל א"ס למול פעם שנייה עכ"ל מדכתב ברישא א"ס כלום אלמלא דא"ס לחתוך ולקצץ כלום מן העור הואיל ונראה מהול כשמתקשה ומ"ש ונריך לתקן את הבשר מכאן ומכאן מפני מראית העין אינו אלא לומר שיש לטרוח עם הקטן לדחוק העור לאחוריה ולקשור אותה שם קציצ הגיד שלמעלה מן העטרה אם אפשר שתעמוד שם ולא תחזור למטה ואם אי אפשר בדרך זה א"ס לחתוך כלום דלא כפירוש רש"י ורבינו דלריך לחתוך ריבוי הבשר וכו' וכן פירש מהרש"י בתרומת הדשן (סי' רסד) לדברי הרמב"ם וכתב עוד מהרש"י דאפשר דלפירוש רש"י מתינתין מיירי בגדול ולענין אכילת תרומה קאמר דאפילו נראה מהול כשמתקשה רריך תיקון לחתוך מקצת שלא יהא נראה כערל אוכל תרומה אצל לקטן שנראה מהול כשמתקשה א"ס כלום לחתוך מעורו יותר אף לפירוש רש"י מיהו מדברי רבינו מצואר שהוא מפרש דאף בקטן רריך לחתוך ריבוי הבשר שמתקשה מפני מראית העין: ורענין הלכה אע"ג דפשט דברי רש"י בקטן הם וכדברי רבינו ודלא כמהרש"י אפ"ה כיון דאיכא חשש סכנה יש להקל שלא לחתוך כלום אלא לתקן לדחוק העור למעלה ויש לנו לסמוך אדברי הרמב"ם במקום סכנה: עוד כתב מהרש"י דפירוש נראה שהוא מהול כשמתקשה א"ס שלא יהא חופה רוב העטרה דדוקא בשלא נחתך הערלה כהלכתו התם הוא דאם חופה רוב גבהה מעכב אצל כשכבר נימול כהלכתו אפילו אינו נראה אלא מהול קצת נראה מהול קצת כשמתקשה לא היה נקרא ערל אלא מדרבנן הלכך כשנראה מהול קצת כשמתקשה סגי מיהו היכא שנולד מהול אצל לא לגמרי שהעור חופה העטרה רוב גבהה או רוב היקפה אפילו כבר הטיף ממנו דם צריח ביום שמיני ללידתו כיון שאח"כ אף כשמתקשה אינו נראה אלא מהול קצתו שעדיין חופה רוב גבהה העטרה או רוב היקפה רריך למולו ולחתוך כל הבשר מכאן ומכאן עד שיהא נראה נימול לגמרי צעם קישוי דעד כאן לא קאמרין נמוסרבל ומדולדל דכשנראה מהול קצת צעם קישוי דא"ס לחתוך כלום אלא כשנמולו תחלה כהלכתן אצל זה שלא נימול כלל דינו כטיטוק שנימול ויש ציין החופין את רוב גובהה של העטרה דמעכבין את המילה דכך לי זה שנולד כך כמו אם נחתכה הערלה בשעת המילה והצינן חופין רוב גובהה דזה הוא לא נחתך עורו בשום פעם כהלכתו וצ"ב יוסף בשם החכם הספרדי נראה שהחמיר יותר שכתב בסוף דבריו וכו' ויראה ודאי שצדיקת הקישוי לא נאמרה אלא לגבי המסורבל והמדולדל שנמולו תחלה כהלכתן אצל לכל השאר רריך שתראה העטרה מגולה אפילו שלא בשעת קישוי עכ"ל הרי שכתב להחמיר דנמי שלא נימול תחלה כהלכתו רריך לחתוך הבשר עד שפאה העטרה מגולה אפילו שלא בשעת קישוי וכן הוריתי הלכה למעשה סד':

סימן רסה

פרטי רמזי דינים המחודשים החבוארים בזה הסימן [א] נוטח ברכות המילה: צריך לברך מעומד: מי מברך להכניסו. ואימתי יברך: [ג] אם מ[ב]רכין על אנדרוגינוס ועל ממור: [ד] מילה ביום התענית אם מברך על הכוס: [ה] שני תנוקות למול אם מספיק בברכה אחת לשניהם: [ו] אם מלין בפחות מעשרה: [ז] אם אבי הבן מברך שהחינו: [ח] אם צריך לכסות ערות הקטן: [ט] אבי הבן עומד על המוחל: [י] אם מוהלין על מים או על עפר בחול ובשבת: [יא] טעם למה עושין כסא לאליהו:

[א] המל' מברך ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על המילה: [ב] וכתב הרמב"ם שאם אבי הבן מל' בעצמו מברך אשר קדשנו במצותיו וצונו למול את הבן [א].

שמתקן ומכאן אע"פ שנראה מהול כשמתקשה מפני מראית העין: ורענין הלכה אע"ג דפשט דברי רש"י בקטן הם וכדברי רבינו ודלא כמהרש"י אפ"ה כיון דאיכא חשש סכנה יש להקל שלא לחתוך כלום אלא לתקן לדחוק העור למעלה ויש לנו לסמוך אדברי הרמב"ם במקום סכנה: עוד כתב מהרש"י דפירוש נראה שהוא מהול כשמתקשה א"ס שלא יהא חופה רוב העטרה דדוקא בשלא נחתך הערלה כהלכתו התם הוא דאם חופה רוב גבהה מעכב אצל כשכבר נימול כהלכתו אפילו אינו נראה אלא מהול קצת נראה מהול קצת כשמתקשה לא היה נקרא ערל אלא מדרבנן הלכך כשנראה מהול קצת כשמתקשה סגי מיהו היכא שנולד מהול אצל לא לגמרי שהעור חופה העטרה רוב גבהה או רוב היקפה אפילו כבר הטיף ממנו דם צריח ביום שמיני ללידתו כיון שאח"כ אף כשמתקשה אינו נראה אלא מהול קצתו שעדיין חופה רוב גבהה העטרה או רוב היקפה רריך למולו ולחתוך כל הבשר מכאן ומכאן עד שיהא נראה נימול לגמרי צעם קישוי דעד כאן לא קאמרין נמוסרבל ומדולדל דכשנראה מהול קצת צעם קישוי דא"ס לחתוך כלום אלא כשנמולו תחלה כהלכתן אצל זה שלא נימול כלל דינו כטיטוק שנימול ויש ציין החופין את רוב גובהה של העטרה דמעכבין את המילה דכך לי זה שנולד כך כמו אם נחתכה הערלה בשעת המילה והצינן חופין רוב גובהה דזה הוא לא נחתך עורו בשום פעם כהלכתו וצ"ב יוסף בשם החכם הספרדי נראה שהחמיר יותר שכתב בסוף דבריו וכו' ויראה ודאי שצדיקת הקישוי לא נאמרה אלא לגבי המסורבל והמדולדל שנמולו תחלה כהלכתן אצל לכל השאר רריך שתראה העטרה מגולה אפילו שלא בשעת קישוי עכ"ל הרי שכתב להחמיר דנמי שלא נימול תחלה כהלכתו רריך לחתוך הבשר עד שפאה העטרה מגולה אפילו שלא בשעת קישוי וכן הוריתי הלכה למעשה סד':

רסה א המל' מברך וכו'. צריימא ס"פ ר"א דמילה המל אומר צרוך על המילה אבי הבן אומר צרוך להכניסו צנרימו של אברהם אבינו העומדים שם אומרים כשם שהנחתם לצריח כך תכניסוהו לחורה ולחופה ולמעשים טובים והמברך אומר אשר קידש ידך וכו' צרוך אמה ה' סודת הצריח:

ב וכו' בשם הרמב"ם שאם אבי הבן מל' בעצמו מברך למו' את הבן. צפ"ג דמילה וכ"כ בסוף הלכות צרכות אצל רש"י בפ"ק

פרישה

רסה (ה) וכתב הרמב"ם שאם אבי הבן מל' בעצמו וכו' למו' את הבן. משום דס"ל למול דוקא להנא משמע ונריך לברך עובר לעשיית

הגהות והערות

תשובה רמח

[בענין שני מוהלים שאמרו דסגוי בגלוי שלישי העמרה]

שלום רב לאלופי עם ה' מנהלי עדתו בק"ק פלוני ה' עליהם יחיו.

נדרשתי ללא שאלוני אמרתי הנני ללא בקשוני ולא מן רוחא יתירה די אית בי גשתי הנה, כי תלי"ת לא באתי לידי מדה זו, אמנם שמעתי ותרנו בטני על דברי ריבות בשעריכם בענין כריתות בריתו של אאע"ה, איך שני מוהלים מאנו שמרע לדברי הרב המאה"ג הותיק שלכם, ואם כי בלי ספק אנשים האלו שלמים הם והולכים לתומם, אך להיותם בני בלי תורה רק אומני ומוהלי ועושים מעשה קוף בעלמא, חושבים הם כי להם ניתנה אר"ש לפסוק ולהורות, וכי הת"ח שאינו אומן בזה לא ירים ידו ואין לו עינים לראות, עד שהאחד כל בשלי"ש ואמר שסגוי בגלוי שלישי העמרה ח"ו וכזה יהיה הבן ניםול, ושאין להרב הכרעה בזה כי הוא אינו מוהל רק מורת הוראה.

ובשמעני זאת עמדותי מרעיד ואמרתני אני לנו על שכחת התורה שיגיע לכלל זה שיהיו ח"ו בני ישראל ערלים בלתי מהולים וערלי לב [ולא] יטו אוון לקול המורה, ואם אמרתי אחשה אתאפק ואחרישה ומצאנו עון ח"ו, גדולה מילה שלא נתלה למרע"ה אפי' שעה א' כמבואר במשנה ספ"ג דנדרים, ע"כ קנאת ה' צבאות לבשתי, וקנאת תורתו וכבוד לומדיה כמעיל עטפתי, וקנאת חותם ברית קדש אשר בבשרינו אזרתי, וחצני נערת לי צאת בשורתיים אלו נגד כבוד מעלתכם הרמה להודיעכם קושט אמרי אמת.

[גלוי העמרה כולה]

76 דעו נאמנה כי הלכה רוחת שהמוהל צריך לגלות העמרה כולה שהוא הבשר הגבוה שבראש הגיד עד החריץ שבין הגיד להעמרה, וצריך שלא ישייר מן עור הערלה ומן עור הפריעה אפי' כל שהוא כגרגר חרדל ופחות מזה, וזהו נקרא ציץ שאינו מעכב המילה שאין רשאי לחזור עליה בשבת, ולרמב"ם (הלי מילה פ"ב ה"ד) גם בחול אינו צריך

לחזור עליו, ומ"מ מצוה מן המוכחר איכא לנקות העמרה וברית הקדש מכל שהוא ערלה מאוסה.

אמנם אם ישתיר כרוב הקיפה של עטרה אפי' אינו עולה לגובהה של עטרה אלא חוט דק כחוט השערה, מ"מ כיון שמקיף רוב היקפה של עטרה הרי הוא ערל כשהיה. וכן נמי אם עולה כרוב גובהה של עטרה חוט דק שאינו מתרחב לרוחבה של עטרה אלא כחוט השערה הרי הוא ערל כשהיה. ואם מת כך בלא תיקון ח"ו, אם גדול היה כשמת וידע מזה ולא תיקן עצמו, הרי הוא חייב כרת, ובאם היה קטן מ"מ ביטל אביו מ"ע שעליו למול את בנו, ומי שאינו מתקן עצמו בזה מקרי מומר לערלות.

יהיה איך שיהיה הקולר תלוי אקוקפתא דהני גברי מחטיאי רבים בנפשותם, ואם נמי תוזרים ומתקנים האנשים ההמה למולם שנית, מ"מ מי זוטר בעיני דהני אומני צערן של ישראל ושפיכת דמים, וחז"ל (גיטין נ, ב) דרשו על זה פסוק כי עליך הורגנו כל היום, כי כמה סכנת נפשות איכא בשעת מילה, ואיך יהיו הם הגורמים למול שנית ודם תהיה

אחריהם.

[ברכה על ציצין]

והנה פשוט ומבואר בהגהת ש"ע סי' רס"ה סעי' ד' כשחזור על ציצין המעכבים צריך לחזור ולברך, ונראה פשוט אפי' על ציצין המעכבין הפריעה חזר ומברך, שהרי ביבמות ע"א ע"ב יליף פריעה משוב מול את בני ישראל, ש"מ דשייך על פריעה נמי לשון מילה ושפיר מברך על המילה. אע"ג דכ' שם תוס' ד"ה סוף מילה דהמל ימול משמע ליה טפי דבר המעכב גוף המילה ולא פריעה, היינו דמשמע ליה טפי אבל לעולם פריעה נמי אקרי מילה, ושייך שפיר על המילה.

[ברכת להכניסו על הפריעה]

וכן ברכת להכניסו בבריתו של א"א נמי יברך על ציצין המעכבין הפריעה, הגם [ש]בחיודושי

תשובה רמח

א. כל זה נאמר בפריעה עצמה דכפריעה נמי מגלים העור התחתון כמו מילה שמגלן העור העליון, אך מג"ל לבינו דכן חזין גם כציצי פריעה. ועי' תוס' יבמות ע"א, ב ד"ה על המילה בשם ר"ח.

למס' שבת ספראד"מ נתע (שם) דמברך להכניסו בין נ לעשייתו של פריעה, וק לבריתו של א"א הא לא נ: שמ"מ קיים אאע"ה מצוה ביבמות ד"ה לא ניתנה ו עליה, ונדחקתי שם בייט בידי כהוגן, מ"מ לדברי ה על הפריעה מברכים לה

[נמשכה]

אמנם כל זה בידענין בו מתחלה ולא נימ שנימול כראוי וחזר ונמ שיהי, אינו צריך תיקון ז אם חזרה הערלה וחופה) באופן שאין ניכר בהסתכל אזי צריכים לחזור ולתקנו ברכה כיון שאינו אלא מי על דרב

אך אם רק קצת מהענ משליש ורביע רק בהסתכלות מועט שהוא נ ע"י סרמוטיין שקורין) להתזוירו אתרי, מ"מ לא שלישי עטרה הוא לאו דו לשיעור זה מעולם לשלי שהשאלה שם היתה בשל שלישי וכן יראה למ

[ישוב קושית ד]

הנה בנקודות הכסף ב"י מ"ט פסק בתה"ד ז היכי שנימול פ"א כראוי דהרי זהו פלוגתא דשמואי

ב. ראה בח"י חת"ס שבת (תשמ ג. קד צ"ל שהרי כתב לחלן לגמו ד שקמן שנמשכה ערלתו סי' יג סע' ב. ונר' הויכא דשורש ד. ראה בהערה הבאה. ה. בשו"ת פרי יצחק ח"ג סי' כח רוב גובה ותיקף העמרה אינו חזר ועיקר חידושא דשמואי

ש"ג חת"ס סופר המאמר

יורה דעה ג - ב

מכון המאמר

פג"ה סי' י"ט יע"ש היטב וה"ה כאן. [ניש לעיין למי דומה אם לשחיטה או לניקוד עיין היטב שם]. וכ"כ ב"י י"ד סימן (ר"ו) [ר"א] בשם תשב"ץ ורמ"א שם סעי' (ה') [ד"ץ] ע"ש.

והנה גבול יש לזה, כי יש מיעוט המצוי שנולדים בתולדה קצת עטרה מגולה ואין כאן ראייה שיצא מתחת יד המוהל, וע"כ שיעור יש לזה, ושיער תה"ד שליש העטרה לא ימצא מגולה כרוב התולדות בלא מעשי ידי מוהל, ועל זה השיעור פליגי, שמואל ס"ל שצריך שיהיה נראה להדיא לעין כל ששלישותו מגולה, ורשב"ג סגי ליה בשיעור מצומצם נראה ואינו נראה.

[תלייה שנולד כך]

ולולי דמסתפינא הוה אמינא כי היכי דבפחות משליש מגולה איכא למחלי שנולד כך ואיכא מראית העין, ה"נ אם נראה מהול עד סמוך ממש לחריץ העטרה אלא שרוב היקפו מסורבל בבשר יש לחוש, כי היכי דיש לתלות להקל בחזרת הבשר אחר המילה, ה"נ יש לחוש שהמוהל במהירתו ופחידותו לא השגיח יפה וכמ"ש ט"ז סס"י רס"ד כיוצא בזה וספק שקול הוא בדאורייתא, אבל כשהוא הרבה קרוב לשליש מכוסה אנו בטוחים וסמוכים שבתולדה לא הוה כן, והמוהל לא הוציא כן מתח"י וע"כ מסורבל בבשר הוא וסגי בסמרטוט נקוב מרוכך בשמן וכעין שכ' רע"ב משנה ב' פ"ט דשבת ועיין פירש"י שם.

[ביאור דברי הר"ן נדרים לא, ב]

[עיין נדרים ל"א ע"ב במתני' ליהף דגוי מהול נקרא ערל מדכתיב פן תעלוזנה בנות הערלים, ופי' ר"ן א"א באומה כזו שלא יהיה בהם נולד מהול ע"ש. וצע"ג למ"ד פראד"מ קל"ה ע"א וודאי ערלה כבושה היא לא מוכח מידי. ע"כ גלפע"ד כל שנולד וערלתו פתוחה ונראה קצת עטרה וזה שכיח קצת, שוב איננו ערל, דלשון ערל פי' רמב"ן אטום שבשרו

אטום מכוסה מהערלה, וכל שאינו מכוסה ראש הגוויה הרי איננו ערל. אלא לדינא כל שאינו מגולה עד למטה מחריץ וגם כל שלא נפרע העור הרי הוא ערל לדינא וחייב כרת, אבל בעיקר הלשון כיון שנתגלה קצת מהעטרה איננו ערל, ולזה נתכוון הר"ן א"א לאומה גדולה כזאת שלא יהיו בהם נולד מהולים כאלו ואיך קרו להם ערלים, אלא ע"כ אפי' נימול לגמרי נמי נקרא ערל"א.

ובנידון דידן שגלו המוהלים פניהם לומר דסגי בשליש העטרה ועוד דברים כאלו אשר שמעתי ותרגז בטני, אלו אפשר דנפקי מכללא דרוב מצויים מומחים וצ"ע. ופשוט דכל זה בלא ברכה דספק ברכות להקל"י.

[שיעור הצריך תיקון מפני מראית עין]

→ **זכל** השיעורין הנאמרים בתיקון הצריך מפני מראית העין בקישוי משערין ולא באבר שאינו מקושה. אמנם כל הצריך תיקון מדינא נ"ל דמשערין ליה באבר רך כהסכמת חכם ספרדי שהביא הרב"י סי' רס"ד, אע"פ שהש"ך סס"י הנ"ל הניח דבריו בצריך עיון מלשון הירושלמי, ובנקודת הכסף שם החליט שלא כספרדי הנ"ל מלשון הרמב"ם בפי' המשנה. הנה מלשון רמב"ם בפי' המשנה אין ראייה כלל וממש מוכח להיפך, וז"ל ובעל בשר איש שמן רפוי הבשר וכו' והעיקר אצלנו ככל זה שיבוקר האדם בשעה שהוא מתקשה אם נראה מהול מניחין אותו כמות שהוא ואם אינו נראה מהול חותכין הבשר סביב עד שיראה מהול כשיתקשה עכ"ל לעניינינו. ומדכתב חותכין הבשר סביב משמע דקאי אבעל בשר דלפניו ולא אציצין דלפני פניו דא"כ חותכין העור הל"ל, אע"כ התם בציצין אה"נ דאין חלוק כלל. ומ"מ אין הכרע בלשון הרמב"ם כלל דמדכתב בכ"ל ז"ה אין הכרע כ"כ כמובן למעיין. ומגמ' מוכח כמו כן כחכם ספרדי מדנקט שמואל ורשב"ג נראה ואינו נראה ומתקשה, משמע שזהו דין המתגרש גבי תיקון מפני מראין עין, ואס"ד דגם בעיקר מילה תליא כל השיעורים במתקשה א"כ מ"ש דאשמעינן

ה. ראה שו"ת פרי יצחק שם סי' נו מש"כ לכאר שימת הראב"ד ומה שהעיד על ד"ר כאן.
ט. כונת רבינו למש"כ התשב"ץ ח"א סי' מט דרוב מצויין אצל מצוה מומחין הן ועפ"י הוגהו הצינונים כאן.
י. ראה לעיל ד"ה אך מש"כ שם ברעת תה"ד וצ"ב.
יא. בחי' לנדרים שם כתב רבינו לכאר בדרך אחרת ע"ש.
יב. לעיל ד"ה ונראה פשיטא ליה לרבינו דמוהלים אלו אין לרין בתם מחמת הרוב דמומחין הן.
יג. לעיל בחלק אור"ח סי' טו (א) נקט רבינו דבמקום דאיכא למצוה חוקת חיוב מברכין.

מברך עליו וכיון שפריעה נ התתחלה הנ"ל אינו צריך ל על הפריעה נ

ואפילו לדעת הרא"ש דמשו"ה מברך

בשעת הבדיקה משום דתב אס"ד דפריעה מלתא אחריר על שם התכלית ולא על הז בדיקת חמץ דרבנן היא, א" שמבאר תכלית מצותה לקיי משא"כ מילה ופריעה שני שבירך על תחלת המצוה ו על פריעה נ

[ברכת הפכ]

וראיתי בצ"ח סוף מס' פ הרמב"ם (ה' חו"מ הפסח לא פטר של זבח, דהתם אזולא לרב דס"ל בפני לה' אלקיך צאן ובקר קאי : פסח אחגיגה, משו"ה מצו ושפיכה יע"ש. וא"כ לפ"ז כולל פריעה היה קשה ב המילה את

אבל דבריו שם אינם מוכ פסק הרמב"ם לא על

[ורשב"ם] בש"ס פ"י בהדיא גם נדרים ונדבות שאינם ו פסח ומ"מ נפטרים בכרכד וה"ה ה"ג שייך לברך הפריעה, אך כל זה במל ונ על ציצין המעכבים הפריע מילה, הא למה זה דומה לא

ג. ראה לעיל בהערה א לס' רמב ג. וז"ל הצ"ח שם ד"ה פוטרת א ואצו זבח בכלל פסח והוד זה פסח ובקר זה חגיגה ואמר רחמ כפ"ח מהל' חמץ ומצה הל' ז' שפו פסק בהל' פסולין המוקדשין דכל ז לדברי ר"י וכו' ואך פסק בברכה : חגיגה אבל אגן קי"ל כרב אסו לע הפסח פוטרתו אבל הרמב"ם מדויי מנייה רב וזבחת פסח לה' אלהיך מוכר בפירושו של רבינו חיים כהן

ואקוה שיכנסו דברי באזניכם והמוהלים בעצמם יחזרו בהם ויבקשו מטו מהרב הוהיק שלכם, כי ידעתיו שהוא רב מופלא וראוי לסמוך עליו אפי' שלא בשעת הדחק. אמנם אם לא ישמעו ראויים להעבירם מאומנתם וכי עדיפי מטבח שנמצא חלב אחריו שמעבירים אותו, מכ"ש אלו אשר בשאט נפש מזלזלים במצוה רבה כזו, ומנהג בני ישראל לבקש מוהל ירא ה' למול בנו, וכי אלו יראי ה' יקראו אם לא ישמעו לקול מורם ח"ו.

ע"כ אקוה שיכנסו דברי באזניהם ויטו אוזן, גם ה' יתן הטוב ויכרך אתכם ממקור הברכות ותזכו לגדל בניכם על התורה והעבודה תמה. כנפשיכם ונפש אוהביכם ואוהב לכל עבדי ה' ושומרי תורתו. הזותם פק"ק מ"ד מש"ק כ"ה חשוך ואתנה בריתי כבשרכם [חקס"ד] לפ"ק.

משה"ק סופר מפפד"מ

תשובה רמט

[ברכה על ציצין המעכבין את הפריעה]

דאתינא. ועתה כדי להפיס דעתו ולסלק מעלי תלונתו אפרש שיחתי מעיקרא וממילא יקבל תשובה על כל דבריו.

[נוסח הברכה על הפריעה]

אם לברך נוסח על המילה כשחוזר על ציצין המעכבים את הפריעה, לכאורה היה נראה דלא יכרך דהרי כל מפרשים פירשו מילה לשון חתוך וכריתה וכן חברו (בקונקראנציו"ס) בשרש מול עם כל התיבות הדומים לזה, וכן לועז"ל בספר מילים וכן תרגם אונקלוס גזרו, והוא חתוך כמו גזרו את הילד לשנים, וזה לא שייך על הפריעה שלשוננו גילוי עטרה כמו ופרע ראש האשה, וא"כ לא שייך נוסח על המילה לברכו כשפורע לחוד. ואף ע"ג דכשמל ופורע אינו מברך אלא ברכה אחת על המילה על שתיהן, ז"א, התם כיון דתחלת המצוה היא המילה

זה גבי תיקון דרבנן ולא גבי דאורייתא, ואי סתמא כפירושו דהכל תליא במתקשה, א"כ ה"ל לשמואל למימר סתמא אם נראה [מהול אין] צריך למולו ויהיה סתמא כפירושו דהיינו כשמתקשה. אע"כ מוכח מתלמודא דידן דכל שמעיקרא לא נימול כראוי לא משערינן במתקשה, וקי"ל כש"ס דידן נגד הירושלמי ובפרט בעשה חמורה כמילה שנכרתו עליה י"ג בריתות. ועיין בלשון פ"י המשנה להרמב"ם הנ"ל.

ועתה שמעוני אחי וישמע אליכם אלקים, תקנו ביניכם תיקון גדול שלא ימולו שום תינוק אם לא יבקררוהו המולים תחלה ויעיינו בו היטב כמצוה עליהם בספר שרביט הזהב"י, וגם לא ימולו כ"א כמעמד הרב כאשר אני עושה פה בקהלתי, אע"פ שהמהלים מומחים ובקיאים, מ"מ אני עומד שם ומזהירים והם שומעים לי ואחרי דברי לא ישנו.

שוכ"ט להרב הוהיק המופלא כש"ת מו"ה טובי כ"ץ גי'.

הגיעני נועם מכתבו ונהניתי מאוד, וה' ישפות שלום לו ולתורתו ומסתמא גם הוא יאתוו דרכו דמזרעיה דאהרן קאתי, להיות אוהב ורודף שלום ומקרב את הבריות לעבודת ה' ולתורתו, ואע"ג דרובם ככולם בני בלי תורה, מ"מ לא ניחא למרייהו כבזיוני' דבני אברהם יצחק ויעקב ויתר מרעהו צדיק כתיב, וה' חפץ למען צדקו שיהיו רועי צאן קדשו סובלים עול טורחכם של ישראל, ולבעי דהמי אתכליא על עליא. ומה אאריך, החכם עיניו בראשו.

ובמאי שכתב מעלתו קצת פקפוקים על מ"ש בכתביי בענין ברכה על ציצין המעכבים הפריעה, הנה דבריו רובן ראויים לו אלא שאני קצרתי בתחלה כיון שלא היה הדבר נוגע לעיקר דינא

יד. בפת"ש יור"ד סי' רסד קמ"ז הביא ד"ר שהסכים עם החכם הספרדי [מובא בכ"י שם שהעיד ברוח ספרד על תילה, כתב ספררי אחר קונטרס בענין זה. ועי' בית מאיר או"ח סי' שלא, שו"ת מהר"ם פדובה סי' כא דהעיקר בהש"ך, שו"ת צ"צ יור"ד סי' רא-רג, שו"ת פרי יצחק שם, שו"ת בן יהודה סי' סד ובדברי רבינו להלן ח"ו סי' סד. מו. דיני מילה להגאון רבי דוד לידא.

תשובה רמט

א. לעיל בתשובה הקודמת ר"ה והנה פשוט.